

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Vulgus

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Vtilitas. Vulgus.

*Cura quid expeditat prid est, quam quid sit honestum,
 Et cum fortuna stat, castris, fides,
 Nec facile inuenies multum in militibus Snum,
 Virtutum precium qui putet esse suis,
 Ipse decor rebus factis si premia desint,
 Non mouet Et gratis pariter esse probum,
 Nil nisi quod prodest carum est, an detrahe mentis
 Spem fructus auido, nemo petendus erit,
 Et reditus iam quisq; suos amat, Et sibi quid sit
 Vtile sollicitis computat artibus,
 Illud amicitia quondam venerabile nomen
 Praestat, Et in quaestru pro meretrice sedet.*

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE

Vtilitas est praesertim bonorum conservatio aut abiectionum comparatio, aut malorum institutum propulsio, aut futurorum incommodorum inhibitiio, & hoc diuisitur in corpus, animam & res externas. *Arist. eth. ad Alex.*

Vtilitatem vbiq; querere non congruit magnanimo, & ingenio homini. *idem p. 1. c. 3.*

Vtilitas libri postea est vtilitas scientiae logicos, ex notitia enim veritatis vniuersaliter. *Auer. 1. poster.*

Vtilitatis introductionis Porphyrii quatuor rebus deprehenditur facilem praedicationem cognitionem tradit, & integram definitionem, & perfectionem, in recta definitione, & conclusionem verissimam demonstrationem. *Boet. in Porphy. ex dialect.*

Vtilitas semper confidatur ratione illius, quod est vtile, necessitas autem per se. *ibid.*

Vtilitas est circa futurum tempus. *Plat. in Theat.*

Vtilitas in continua possessione consistit. *Leo Heb. de am. dialect.*

Omnes expetimus vtilitatem, ad eamq; rapimur, nec facere aliter vilo modo possumus, nam quis est qui vitia fugiat? aut quis potius qui ea non studiose persequatur? *Cic. 3. Offic.*

Nemo est qui putet expetendam esse maxime dignitatem, sed vincit plerumq; *idem 2. Orat.*

Cum vtilitas ad se rapere, honestas contra reuocare ad se videtur, hinc distrahatur deliberando animus, afferatq; ancipitem cogitandi curam.

Nostrae vtilitates nobis omittendae non sunt cum iis ipsi egeamus, sed sine quibus vtilitati, quod sine alterius iniuria fieri possit feruendum est. *idem 2. Offic.*

Res honestae & viles semper apud homines potius quam nusquam oportune dici possit. *Dion. Halic. lib. 11.*

Praecipua vtilitas est, non iniuste agere. *Thucyd. lib. 1.*

Vtile vtilitatis commune bonum tueri, & cum his qui periclitantur ex aequo bono agere. *idem lib. 3.*

In bellis sola spectari solet vtilitas. *Appian. lib. de bel. Pun.*

Communis vtilitatis societatis maximum est vinculum. *Lin. dec. lib. 5.*

Facile omnes appetunt quae pro cunctorum vtilitate tentantur. *Jornand. de reb. Cic.*

APHORISMATA.

Aristophanes. Hostes semper obseruandos esse dicebat, ideo quod si primi omnium sentiant, si qui delinquas. Igitur plurimum vtilitatis ex his capere possumus, cum errores nostros castigari cognoscimus, vt cognita corrigamus deinceps. *Lact. l. 6. c. 1.*

Anacharsis. Forum esse locum mutuis hominum fraudibus ac rapinis delinatum; notans mores vendentium, per fas nefasque lucra venantium. *Laert. l. 1. c. 9.*

Lysander. Cum egregius simulandi artifex euasisset, at pleraque quae euasisset & auare gerebat, callidis fucis ornaret, iustum non alia re quam vtilitate, & honestum commodo mentiens, fateretur quidem, veritatem mendacio praestantiorum esse sed vtriusque dignitatem ac pretium vtilitate ultimandum. Inuenit vir improbus philosophorum dogmata, qui quod honestum est, idem vult vtile esse, hic quicquid esset vtile, idem ducebat honestum. *Plat.*

Cato Picensis. Cum Romam venisset, reuocatus est ab exercitu; non quidem vt ipsi gratificarentur, sed quod per illum cito Carthaginem se capturos crederent. *Plat. in Rom. apoph.*

SIMILITUDO.

Seneca. Quemadmodum incommodorum onere vsque ad miserum non deprimitur; Sic commodorum inopia non deducitur a beatissimo. *lib. 2. epist. 93.*

HEROGLYPICVM.

Aiunt, qui sacerdotum Aegyptiorum commenta curiosius fectantur, *Tristram* ideo biforcem pingi solitum, superiori quidem parte hominem inferiori vero piscem vt ex humore nos vtilitatem & damnum consequi monerentur: cum illi ex humana natura bonum ex pisce, non nisi penicillae interpretarentur. *Frer. Valer. lib. 31. pag. 284. f.*

EMBLEMA.

Ex damno alterius, aliorum vtilitas
 Emblema. cxv. And. Alci
 Dum satis ruerent in mutua vniuersa
 Vngue leona ferax, dente rimendam
 Accurrit vultus spectatum Et prandiam
 Gloria victoris, prada futura suis est.

Vulgus.

DEFINITIO ET ETY

Vulgus, Graece *engios*, *ro*, & *engios*, s. i. vulgus, a verbo *Haman*, copiosus fuit, in congnationem habet cum *Hamah*, tumultuatus est & *Hom*, turbauit cum tumultuatione, impetu uir, tumultum magnum concitauit.

Est autem vulgus & masculino & neutro generis multitudo. *Virg. Sentitq; animis ignobile* quidem uolunt a uolendo, quod stulte huc; Hinc vulgaris dicitur, hoc est, vili, ac communi go, hoc est emitto, ac vile & quasi commune o etiam promulgo, quasi prouulgo. Vnde lex primum in vulgus educitur.

LOCI BIBLICI

Vulgus, facile commouetur, *Matth. 27. 24.* opinio de Christo, *Matth. 16. 13. Marc. 8. 21. Luc.*

SENTENTIAE POETAE

Iuuen. 12. Sed quid

*Turba tremens sequitur stragem, seu
 Damnos idem populus, si Quisq; Ten
 Fausset, si oppressa foret securus senectus
 Principis, hac ipsa Seiamum diceret hor.
 Augustum,*

Sen. Her. fur. act. 1. Inuidia sustum, ac sermo popularis pri Idem in Hyp.

Trudere turpis fasces popululus Gaudet, eisdem colit, atq; odit.

Sen. Oed. act. 4. O suuictus multis popululus

Diruus, fauor qui eum flata

Vela secundo ratis impleuit

Vexitq; procul, languidus idem

Desert; alio, faeque mari.

Sen. Hen. fur. act. 1. Illum populus fauor attronitum,

Pluctusq; magis mobile vulgus,

Aura sumidum solus in anti

Hor. 1. epist. 19. ad Mecen

Non ego ventosa plebis suffragia veni

Impeffis canarum Et trita numeris

Ouid. Met. 5. Tum vero indomitas ardeffis vulgus

Telaq; concisunt.

Virg. 1. An. Senuitq; animis ignobile vulgus,

Languet fauces Et saxa solant furor ar

Ouid. Vulgus amicitias vtilis arte probat

Populus consentiens regnum

& aufert.

Quicquid, multo vir vtrius vnus praet

Hoc debet his quibus praest.

Praest debet neutquam distus

Hi quam volens, quibus praest

Quid impotentis principes superest

Quod imperant precario?

Ouid. 1. 1. Trist. eleg. 8.

Vtque comes rados per solis euasit

Cum laet hic pressus nubibus illa

Mobile sic sequitur fortuna lumina

Qua simul induta nube reguntur

PHILOSOPHICAE ET H

Vulgi ingenium, sequentia dicta detegunt

Omni populo inest malignum quiddam

rantes. *Plat. in Politic.*

Multitudo vulgi, more magis quam in

quasi prudentem sequitur. *Sallust. ad Cat.*

Vulgus ingenio mobilis, sed otium, ac o

terem nouarum, quieti & otio aduersum.

Vulgus.

omnibus atque etiam in conuiuiis, sunt qui exerci-
tatione, & caltra locanda sine sciunt, quae loca praedictis oc-
currendo cum hosti manus conferenda, quando quiescen-
tibus lib. 44.
est mirabile scilicet, & tanta pronum in misericordiam,
modicum scilicet fuerat. Tacit. hist. lib. 1. Plebi non indiet
veritas. Ibid. Agens oculis alienam felicitatem intuetur.
Municipale vulgus pro nam ad suspiciones. Eod. lib.
modo audita pro competitis habet. Idem. Ann. 13.
est principum disciplinam capere etiam vulgus.
paegey.

SENTENTIAE PHILOSOPHICAE.

mentibus cum de rebus agitur, quo quisque est sapientior,
authoritatis habet, maioreque inuidia laborat: contra il-
los, quorum pro concione maxime se iactat improbitas,
oratores esse ducit ebrios quam sobrios, amentes, quam
sentes, peccatores, quam eos, qui suis opibus tempore
ante, ad vestris tum vilitatibus, tum voluptatibus internu-
morum est, quemquam esse, qui ferret, dum hi con-
tinentur, melius actum iri cum repub. Ego vero, quam ar-
duo querari vestris cupiditatibus, non ignoro: & quamquam
laris est res publica, video tamen nemini licere quod sentit
qui, nisi stolidissimis vestris contemptoribus in concione,
coniciis in Theatro. Isidor. morat. de pace.
imitari solet vulgus libentius, quam quod a viris principi-
piter fecerint factitari.

nam impium est, quod mortalium vulgus non admittat
principatus gratia.
deceat pleberum, non semper decet principem.
recta sunt, semper paucissimis placent.
us hominum cupiditatibus agitur non ratione.
ad Graecos cum certarent artifices, de his iudicabant artis ex-

sapientium nihil placet omnium, quae vulgus vel facit vel
vulgus hominum ea tantum approbat quibus assuevit, ab exo-
horret, non quia per se mala sint, sed quia peregrina.
ego ingens probrum est, paupertas: magna gloria, diuitiis per-
tasque patris abundare.

non Atheniensis suos populares increpans quod contentioni-
publicae perniciosis Oratorum inter se certantium ni-
delectantur, vulgi ingenium graphicè depingens inter ce-
tiam ipsam (inquit) eloquentia consilium contendit manifestam
nem obrucere, aut lucro motus facata oratione vos seducere
Dat enim haec ciuitas multis praemia ex talibus certantibus,
interge in discrimen addu. ritur, cuius rei culpa est penes vos
omnes, qui comitis interuent, alloquuntur qui talia certanti-
oponitis, & contentis, vt litis verborum spectatores, & alien-
operum auditores, & coniciitis tales futuros esse euentus, vt
facundissime dixerit: nec tam ex factis id quod occurrat
esse ducitis quam quae auditis, & facillime finitis vos decipi
ate orationis, nec de creta facile exequimini, ac semper serui
ardorum opinionum, & falsidicis vilitate, ac singuli volunt
dicendo, aut ne videantur inferiores ingenio certant cum
bus. Acute dista laudatis & videri vultis ipsi quoque, eas co-
pnes praedidisse, cum tardis ad ea perspicenda quae re ipsa
mer: semperque alia queritis, vt sic dicam, quam quae vite no-
lis commodata sunt, cum ne praesentia quidem consideretis au-
voluptate imp. hiri, ac sedentis, non vt consilium statui patriae
nolosi spectatores eloquentia. Thucyd. 1.3.
est qualibet plebs ac turba, vt facile fallatur, & ad quiduis
natur. Vnde illi frequenter idem quod mari accidit. Quem-
nam enim mare natura sua innoxium est recte ventibus, &
vero violenti flatus in illud irruerunt, tale redditur ytenti-
ales sunt venti, a quibus circumquaque impellitur: ita &
tale redditur quales habes ducos & consiliarios. Polyb. hist.

Multitudo sibi inferuiri cupit, Plut. in Dion.
obis ocio lasciuia, Ein. Decad. 1.12.
sunt mutabiles vulgi animi, ex fauore non inuidia modo,
specio etiam cum aroci crimine magnis viris oritur. Idem,
1.11.

curia hoc ita comparatur est, vt qui apud multitudinem sua
loquitur, gratior eo sit, cuius mens nihil praeter publicum
modum videt, Idem, Decad. 1.13.
multitudo ex incertissimo sumit animos, Decad. 1.6.
estatores sunt in praecipitem semper locum fauore tollit, de in-
tento discrimine periculi desistunt, Idem, eod. lib.
strado omnis, sicut natura maris, per se immobilis esse vt venti
tremuente, aut tranquilli, aut procellosi, Idem Decad. 3. 1.8.
natura multitudinis est, aut seruit, humiliter, aut superbe
natur, libertatem quae media est, nec spernere modice,
sunt, & non ferre, desunt irarum indulgentes mi-
qui audios atque intemperantes pleberum animos ad

sanguinem & caedes irrident, Idem, Decad. 1.1.
Nihil tam incertum, nec tam inestimabile est, quam animi mul-
titudinis, Id. Decad. 4. 1.1.

Nihil in vulgo modicum: terret, ni pauca: vbi perimuerim im-
pune contemnitur, Tacit. Ann. 1.1.

Vulgus, duro impeto habitum: principi calamitate eueriso pro-
bra ac verbera intrentat, Idem, lib. 12.

Vulgus est voluptatum cupiens, & si eo princeps trahit laetum.
lib. 14.

Vulgus est ad deteriora promptum, lib. 15.

Facilis est ciuitas ad accipienda credendaque omnia noua, cum
tristitia sunt, Idem, hist. lib. 1.

Vulgus, vt mos est, cuiusque motus noui cupidum. Eodem
lib. 14.

Mos vulgi est, imperatores forma ac decore corporis equparare.
Eod. lib.

Vulgus ignauum est, & nihil vitra verba audet, lib. 5.

Est vulgus sine rectore praecipis, pauidus, focios, arma temere ta-
piens, ac statim omittens, lib. 4.

Vulgo alimenta in dies mercari solito, vt non cura, Idem,
eod. lib.

Est multitudo leui sententia, & facile huc atque illuc impellitur.
Zonar. Ann. rom. 1.

In Republica bene constituta plebi non concedenda est quiduis
temere & impruenter audendi licentia, Zonar. in Theop. de sto.

In Republica bene constituta plebi non concedenda est quiduis
temere & impudenter audendi licentia, Idem, in Graec. rom. 3.

Vulgus per se nouis rebus non studebit, Idem in Basilio, rom. 3.

Iam pridem fati culco, Vulgus rem esse inconstitutam, nec praesentem
ferre fortunam scire, ne alius de curis consulere: sed re-
bus vel difficillimis perquam leniter & enire igumbere, ac praeci-
pitanter suam in perniciem ire duntaxat nosse. Praecip. de bello Goth.
lib. 2.

Id omni multitudini natura insitum est, vt rerum nouitate & im-
mutatione laetetur. Agath. 1.3.

Vulgus de religione rixatur, ignarum quid sit haeresis. G. Pachy-
hist. lib. 5.

Quo victoria, eodem quoque popularium fauore inclinatur, Zonar.
Pont. an. hist. 1.4.

Verenda est hominum inconstantia, praesertim in magna anno-
nae difficultate, Idem, eod. lib.

Parum est praesidi positum in promiscua multitudine, nisi conti-
neatur aliqua necessitate & imperio: tamen si tempus incidat, quum
ipsorum furor & repentinus impetus valde est extimescendus. Ph.
Commanus, lib. 3.

Ad portenta accipienda imperitum vulgus blandiente mendacio
inclinat, P. Aemyl. 1.1.

Vt ab iudice iudi & imperito recta iudicia expectari nequeunt,
sic a multitudine confusa & imperita, consilium sententiae, & pru-
dentia & ratione munita, nisi forte casu, sperari nullo modo potest.
Fr. Guiccard. hist. 1.2.

Populus, vbi minus est opus, saepenumero profusus apparere: vbi
autem res ipsa largitatem pollet, vsque adeo renax, vt dum mini-
mis parere vult, in maximis sumptus grauissimaeque pericula in-
curat. Ibidem.

Est vulgi natura, ad plus quam par sit sperandum, minusque
quam necesse sit patientia prophanis, rerum vero praesentium feru-
per pertesa. Eod. lib.

Populi, leui spe & vanis consiliis nixi, cum periculum procul est,
feroces sunt, sed mox periculo imminente animo fracti, nullam
moderationem retinent. Idem, lib. 7.

Variae sunt hominum, praesertim multitudinis, cui magis speci-
osa quam matura consilia placent solent, quaeque saepius eos qui
res minime prudenter mediuntur, magnanimos existimes, & spidi-
tates & censuram. Idem, lib. 16.

Plebs suapte natura semper rerum horarum cupida, cum facile
vanis erroribus & fallis perualionibus repletur, ad concitantis ar-
bitrium, vt maris fluctus a ventis impellitur, Idem, 1.17.

Sunt ad quaeque rerum initia ardentissimi plebis animi. P. Louius
hist. lib. 11.

§ APOPHTHEGMATA.

Silpo, Crateti percontanti, cum dii orationibus & praecibus de-
lectarentur? Istuc, inquit, o stulte, ne percontaris in via, sed solum
interroga. Subindicans, aut nullos esse Deos, aut eos non sollicitari
de rebus humanis: Sed non expedire tales voces apud multitudi-
nem efferi, cui necessarium est Deorum metu contineri. Huic
similimum est quod tribuitur Dioni, qui eam questionem propos-
uente, verum Homericum ni fallor, respondit:

Ὅτι τὰ ἴδια αὐτῶν θεῶν ὅσον τὰ κατὰ δέσπινος ἔστιν.
Non abiges miserande senex turbam procul a me.

Laert. 1.2. c. 12.
Anacharsis mirabatur, qui conuaret, vt artifices apud Gra-
cos certarent, sed de his iudicarent artis expertes, Sentiens, de
DDDDDD 3 artifices

artem neminem recte iudicare, nisi artificem. In theatro certantur artes cum populus nesciret, tamen aliis applaudebat. Idem, lib. 2. 9.

Aristophanes. Omnia mala pro peregrinis habenda esse putavit. Sed vulgus hominum ea tantum probat, quibus assuevit: ab exoticis abhorret, non quidem hanc ob causam, quod per se mala sint, sed quia peregrina. *Eras. l. 7. apoph. ex Diog. Laert. i. 6.*

Idem. Quodam die theatrum ingressus, ipse aduersus populum nitens ingrediebatur. Interrogatus autem, quam ob rem id faceret? Hoc, inquit, in omni vita facere studeo. Sentiens, hoc sapientius esse viri in omnibus à multitudine diffidere: propterea quod vulgus hominum cupiditatibus agititur, non ratione. *Laertius, lib. 6.*

Chryppus, cuidam reprehendenti, quod non apud Aristonem cum pluribus dasset opera philosophia: Non unquam, inquit, philosopharer, si cum pluribus auscultarem. Dicitur lepidius esse apud Græcos, quod *πῶλλοι* interdum sonat multi, interdum vulgus hominum. Sensit, non statim esse optima, quæ placent, compluribus. *Laert. l. 7. c. 2.*

Demades, cum esset Cuzlor, populo Atheniensis persuaso ut iis qui ab Alexandro descuerant trememes auxiliares mitterent, iubente, quædam pecunias depromeret: Paratæ sunt inquit, pecuniae, & viri Athenienses, quas in congios deposueram, ut singuli minæ unguentum acciperent. Verum, si hæc maualtis in hunc vium crogaris, per me quidem, & nobis quidem libet, utamini, licet. Hoc sermone fregit impetum populi, nolentis illa distributione spoliari. Sic interdum, ut indomite belluæ, arte ad meliora consilia vocandus est populus. *Eras. l. 5. apoph.*

Alcibiades hæc erat oratio, quam in signi pulchritudine, emptum drachmarum septem milibus: huic amputauit caudam ac pro vrbem obambulare passus est. Demirantibus cur id faceret, ut hoc, inquit, de me loquantur Athenienses, nec alterius rei sint curiosi. Notat ingenium populi, qui de claris viris libenter loquitur male. Illi morbo suppeditaui materiam leuiorem. *Plutarchus in eius vita.*

Phocion, populum Atheniensem in concione quum liberius reprehendisset, eiq; Demades diceret: Lanabit te Phocion plebs si paululum inuenierit: Quin, inquit ille, te potius, si paululum reliquerit. *Brut. 7. c. 17. ex Plat.*

Idem. Quum Atheniensibus proditum esset oraculum, in ea ciuitate vnum esse virum qui cunctorum sententias aduersatur, ac populus vociferans iuberet illum inquiri, ut occiderent: Phocion in medium processit, inquit, sum ille, quem designasset oraculum. Mihi enim ea omnia displicent, quæ vulgus ait & dicit. Quo dicto ostendere voluit, inconditam multitudinem, quoniam affectibus agititur, nihil sani nec agere nec loqui. *Plut. in apoph.*

Idem. Orationem habens apud Atheniensem populam, placebat omnibus, cumque videret ab omnibus pariter sermonem approbati, conuersus ad amicum: Quid (inquit) num mali quippiam dixi imprudens? Adeo persuasum habebat, nihil placere vulgo, quod à recto iudicio præciseretur. *Plut. in apoph.*

Themistocles cum Athenienses contumelia afficerent, in quos multa contulerat beneficia, aiebat se similem esse platanis, sub quarum vrbra accurrunt homines afflicti tempestate, & eadem simul ut abicit tempestat vellunt. Sensit vir prudentissimus vulgi mores esse, ut belli periculis, implerent spem fortium virorum, in pace vero contemnant. *Plut. in Græc. apoph.*

Hippomachus. Quum discipulus suus aberraret arte inter sistulandum, & nihilominus plausum auditorum assequeretur, percussit eum baculo, dicens: Perperam fistula cecinisti, nam aliquin hi tibi non applaudent. *Ael. l. 4. de var. hist.*

Polyctetus. Eodem tempore duo simulachra fecit: alterum qui dem vulgi arbitrium, alterum iuxta artis regulas. Gratificaturus autem plebi, ad singulorum accessum transiit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuersi cuiusque voluntati. Mox proposuit utrumque: & alterum omnes admirationi, alterum ludibrio ac risui habuerunt. Respondens igitur Polyctetus: At hoc, inquit, quod vituperatis reprehenditis, à vestra arte profectum est: quod vero suspicatis, ego mea facultate sum fabricatus. *Ael. lib. 6. de var. hist.*

Appian. Claudius. Quum in censura haberet competitorum Scipionem, Pauli Aemili filium populari vrbis studentem, magna voce, O Pauli, inquit, Aemili: nonne etiam apud infros indignaris, quod filium tuum Mallius tonfor & Licinius declamator ad censuram producant? *Plut.*

M. Cato. Populum Romanum regi pecudum conferre solebat: quæ singulis nemini obtemperant, vniuersæ autem gregis ducem sequuntur. Sic & vos inquit, quos nemo vestrum priuatum consilium adhibere vellet, ab his hic congregati, vos agi ducique finitis? Notans populum quod deterrimis committeret magistratus. *Eras. l. 5. apoph.*

Polycarpus, cum fidei suæ rationem Herodi proconsuli reddere paratus esset, diemque postularet, quo cum procon sule agere posset: Proconsul voluit, ut coram populo se excusaret. Cui Polycarpus, Non faciam, inquit, cum principibus & potestatibus honos de-

beat. modo Deo non sit contrarius: populorum facere nemo potest. *Enchiridion. Eccl. hist. c. 15.*

9 SIMILITVDINES.

Nazianzen. Solet populus, etiam si ad præsentem tantum ignis in ligno delitescens, seu fluvius in torrente, ignis est oblatum, re accendere & erumpere. *Contra Iulian.*

D. Basilii. Quemadmodum nebula iuxta montem hanc nunc in illam partem sese flecit. *Apud Iulian. p. 1. mone 18.*

Philonis. Quemadmodum coqui omnia esculeta ad unum tem oris comparant, vtilia negligunt: Sic ignobile vulgus de commodis, præsentem tantum voluptatem respicit.

Sicut cognus nihil aliud curat, quam inutilem & superfluum ventris voluptates: Eodem modo vulgus ignobilem & superfluum tamenis aurium tradit, per quæ mentis intentionem necruatur anima. *Lib. de Iosepho.*

Solyby. Quemadmodum mare natura sua placibile est, ventibus ac firmum, cum vero venti violentiores intrant redditur ventibus, quales sunt venti, à quibus agitur. Ita ignobile vulgus cum per se placibile sit, facile tantum commouitur à quouis vento, ac talis fit multitudo ventibus, quales ventibus habet. *Lib. 11. hist.*

Demosthenis. Populus sanctorum est, & res omnium infirma ac impudentissima, vt in mari fluctus flexibiles & inquieti vt contingit agitur: alius venit, alius recessit, ac nemo eorum curam gerit, imo ne meminit quidem. *Inorat. de fals. leg.*

Stobæ. Ariston Chius vulgus hominum Laerti comparat, & illos studiosissimos quidem esse circa possessiones, animam tem teris obrutum affectibus, non excolere aiebat. *Serm. 2. de prudent.*

Ve vulgus temere quippiam postulans ex reb; suis, non tenet: Sic quisuis in te plebem iniuste aliquid orationem ne roget. *Serm. 44.*

Plusarchi. Inter agathallos & acanthylides tarantum est, vt si sanguis eorum vi misceatur, continuo sepe se non dissilant: Sic inter patricos & plebem, etiam quando pro re vili coniunguntur, durat tamen vsq; odium naturale. *In Mor.*

Qui captat aures, earum voces imitatus, vt allucinat in laqueis vt multitudinem in tuam adducas sententiam, illius ingenio cundes & obseruatis oportet. *In Moral.*

Quemadmodum qui ruri laborant, ingruente pluuia de rursitate ad platanos currunt, vt earum vmbra tegantur, eadem vt simul vt redit serenitas, euellunt, & domum ferentes in ignem incidunt: Sic ignobile quoque vulgus in bellis periculosissimum virorum implorat opem & auxilium, in pace autem & tranquillitate eisdem contemnit, & nihil æstimat. *Stobæ. in Græc. perat. apoph.*

Seneca. Vt qui in ludo versantur gladiatorio, cum iisdem vt ac pugnant: Ita vulgus hominum inter sese dimicat, & alius spoliat vel amicum suum. *Apud Eras.*

Nihil magis præstantissimum est, quam nepeorum ritu mur autecedentium gregem, pergentes non quo candum est quo iur. *Apud Eras.*

Roterodami. Quemadmodum oues singulis nemini obtendant, vniuersæ autem gregis ducem sequuntur: Sic in vrbis quoque à priuatis castigari non vult, à magistratu autem agitur & ducitur. *Lib. 5. apoph.*

Præuere cum voluptate cantionem audimus notam, quæ notam, etiam si melior sit: Ita vis literis impetibus vulgus detinetur, quas didicit. *Eras. in siml.*

Vniuersi tempestatem non sentiunt, nisi sero, si quoque contra prudentes agricolæ prospiciunt, cauentque: Ita vulgus minus improvidum suo malo discit, cum interim vir sapientissimus præuisum malum vitet, vt Democritus metente fratre autissimo æstu, monuit, vt reliquæ segeti parceret rapereque sub rectum: paucis mox horis sæuo imbre variacione appropinquat. *In siml.*

Sicut arboris aliquot, quæ post solstitium inuertunt sua folia vltimus, tilia, olea, populus alba, salix: Ita vulgus procerum, & latq; principis vitæ genus diuersum commutabit, vertunt & ipsorum cultum, orationem & omnia. *In siml.*

Thriueri. Quemadmodum senius respectu rationis tutus est: Ita æstimatio sapientium, vulgus. Proinde qui sapere, debet quam longissime ab opinione vulgi discedere. *apoph. 7.*

9 FABVLA.

Asinus Vulgi.

Senex pater comitatus filio adolescentulo, asinum ad-

PC

POLYANTHEM

Vulnus. Vulnus.

1430

venitur, venditurus illam, si possit. Hos conspicit in agro mer-
 O homines (sultus) inquit, qui vacuum animam præ se a-
 gnus, quam ut alter ipsorum vehatur, cum hic ætate senecta,
 nulli sit imbecillior. Senex verum illos dicere sentiens, filium
 nulli imponit, neq; multum viæ progressi, habent obuios
 ad vitam imponit, qui benevolentia, ut videbatur, erga senem mo-
 derandè, quod ipse potius decurrit ætatis & annis grauis de-
 currit, quam ad laborem adolefcentulum filium aduferet.
 Et ipso recte monere arbitratus, mutato consilio, ipse animi
 adolefcentulum filium verbo præiubet. Non mul-
 titeris confecerant, cum audiret hoc cupientes quosdam,
 quos illos pedes pueri exercebat itinere, ipse suis callolis parce-
 re adfiderè post se filium iubet. Cum autem incidissent in
 viatores, salutatio illi senex, & de quibusdam aliis locuti,
 quos ne esset adules, an vteretur conducto, interrogant? Hic
 quod suum esse dicebat, & se agere ad mercedem. Bene scilicet,
 ut illi, venditurus exanimatum tanto pondere vtriusq; ve-
 nex dicere & hos aliquid exlimans pedibus alligatis asini
 de peritica ipse & filius portare. Ibi vero hoc videntium
 reprehensio & vituperatio existit, ut dicitur in trage-
 dia, aliusve capum mente miserantibus. Tum ille tandem
 alius simul apertum, simul indignatione percitus, ut prope flum-
 enis simul aperit, in aquas præcipitem dedit. Ita dum
 are affiteret animam in aquas præcipitem dedit. Ita dum
 bus hominum moueretur, asinum miser perdidit.
 are fabula, non oportere sapientes, hoc agere, suas actiones vt
 probent, sed in consiliorum honestate illius bellæ multorum
 notaciones contemnerè.

tum habes à magno quodam viro, paruo quidem, sed arg. Soli
 mine, neminem lædi posse, nisi lædatur à seipso, cui sententia quæ-
 nis ab opinione hominum vhementer abhorret, pro veritate sub-
 scripserim. D. Grauisissimis, multiq; vulneribus lænatus sum. R. Nul-
 lum vulnus grauius esse potest, quam ad mortem, talia vero vno in
 corpore multa esse non possunt, si vnum ego grauisissimum, reliqua
 omnia leuia sint oportet. Tribus & viginti vulneribus confixus Cæ-
 sar, vnum non amplius lethale habuit: vt sane fuerint cuncta lethalia,
 plus ne quam semel mori poterit? multa licet ac profunda sint vul-
 nera, vnus est vulneris effectus, quorum sepe etiam in corpus ex-
 tinctum inhumana repetitio non vulnerati poenam, sed fatuitiam
 vulnerantis exaggerat. D. Vulneribus debilitatus sum. R. Si vitium
 simul debilitata superbia cum fororibus suis, & accesserit vulneri
 comes humilitas, ne de nihilo scriptum sit: Humilasti sicut vulne-
 ratum superbum. Bonum vulnus & vtile, quod plurimum ac maio-
 rum vulnrum medicina est. D. Vulneribus deformatus sum. R. An
 adolefcentis illius obliuisceris, cuius mentio bisin hoc sermone in-
 cidit? sero quidem sponte faceres, quod ab alio factum gemis.
 Transverso vulnere facies exarata est. R. Non vulnus, sed causam
 vulneris attendo. Iusto cicatrix bello parum miseris modis honestat
 faciem. Viri fortis speciosum per multum susceptum vulnus mul-
 toq; speciosior est mors. D. Vulnere accepto claudus sum. R. Dicitu
 tenes Horatii Coclitus, qui cum die illo, quo mirabili pugna
 credibili fortitudine, atq; constantia solus Thufci Regis exercitum
 sublitio in ponte sustinuit, ostendit suorum in manibus à tergo tra-
 cta, & collapsa, hostibus clausum, iter sententia, utque erat armatus &
 mille hinc, atq; hinc mililibus circumuentus, ex alto se in Tyberim
 proiecit, vnoq; cum vulnere vnde claudus manit interuendum
 accepto: nando ad suos corpore reliquo incolomis peruenisset, idq;
 vitium sibi post tempus in portione honoris obiceretur, sic elusit
 aduersarium. Minime enim inquit claudus, sed ita diu immortales
 voluere, vt per singulos passus meminerim triumphi mei: præcla-
 rum plane, factiq; par dictum. Manum vulnere perdidit. R. Si læ-
 uam dampnum leuius. At si dicerem Marci Sergii viri fortissimi re-
 medio vti licet, qui hac manu bello Punico actusa sibi ferream fa-
 bre fecit, cum qua multis, ac tuicq; prælis, non otiosus bellator inter-
 fuit. Id sicutum successerit, dextra officium in sinistram transfer-
 nosti vt Cæsarum miles Artulius bello Massiliensi, cum in eam
 puppi hostili dextram amississet leua prehensam tenuit, donec pelago
 mergeretur. D. Vtraq; manus ferro abiecit est. R. Vbi plus licen-
 tiaz fortuna, ibi plus negotii virtus habet, fortunæ tamen omnes a-
 culus, virtute contunditur: hac armatus etiam sine manibus fortis
 erit. Memento Cingiri Atheniensis, qui post Marathoniam pugna,
 opus immortale Militiadis hostibus ad naues profugis immanens
 obruncata manu dextra, aqua vnam in vnum iugæ plevam strinxer-
 rat, sinistram mox adhibuit, qua rursus abiecit, feræ in mare mor-
 tu post affixo sic tenuit quos aliter non valebat: nec ubi miles in
 Cannensis excederet, qui vulneribus vfu manum priuatus contra su-
 is inentum spoliis victorem, quod vnum sibi supererat dentibus
 quidem pro manibus vsum est, ceruicemq; arreptam vnius implicuit,
 nec laxauit prius quam auribus truncis ac naribus, os hostis lace-
 tuens, seque vltus moriens iam lætor expiraret, ferocia hæc, illa
 sua iora militariibusq; animis aptiora remedia, vt semper ceu rem
 fragilem, caducamq; teq; velociter deseraturam corpus aspicias, vt
 cum id eueniret, nec concedas, nec mireris quidem. Sed exterior
 membrorum ministerio amissio, in ipsos animæ sinus intus in
 conueras, vbi inuenies aliquid magnifice loquendum, agendum
 que, nec lingua opus esse, nec manibus. D. Vulneribus deformatus
 sum. R. Dixi iam, imo si causa vulnerum pulchra est, honestatus, ac
 insignitus, viri quidem fortis pro iustitia, magnum aliquid aggressi
 durumq; aliquid perperit, non foedis frons sulcata vulneribus videri
 debet, sed notis stellata fulgentibus, neq; vero cicatrices, aut vulne-
 ra, sed virtutes sunt dicenda vestigia, & præclaris affixa frontibus si-
 gna meritorum. Proinde si Cæsarum illum quoq; Centurionem Cæ-
 sarum Scæuam miræ virum fortitudinis, sed iustitia nullius, mille
 lacerum perfoliumq; vulneribus hostes quoq; venerat, & propter re-
 nus virtutis admirationem vulnera ipsa deo culantes armorum
 fragmina, & sagittas repenti caduere eductas, eorum templis etat
 factum aliquid effingebant, quid de fortis iustiq; viri præiosis vtu-
 neribus sentiendum sit intelligis. D. Vulneribus multis infirmus
 deformatus sum. R. Curate mihi vulnera nisi nunc inuentur hæc
 perpetuo. De his enim terra viderit, quæ illa contegit, conuulsaq;
 cicatricolaq; corpora excipiens plane restituet. D. In læto vulnere
 hac aut illa parte corporis truncus sum. R. De partibus litigas totū
 illico relicturus.
 Vulnera quæ quisq; in prælio excipit, indicia virtutis sunt, *Quin-*
tus Curtius, lib. 4.

Vulnus.

DEFINITIO. ET ETYMOL.

Vulnus, plaga, & proprie hiens patensq; apertum corporis ictu
 aliquo inflata, Gr. *ῥαῖσμος*, Hebr. *Machhabah*, verbo *hicbah*.
 Sauciaus, vulneratus, & *Pesjah* à verbo *Pesjah*, vulnus infla-
 turaus vsq; ad effusionem sanguinis.

POETICÆ SENTENTIÆ.

Virg. Georg.

*Non tamen vlla magis presens fortuna laborum est,
 Quam si quis ferro potuit rescindere summum
 Viceris or. aliter vitium, Sicutque regendo. Et
 Continuo ferro culpam compece prius, quam
 Dixit per incantum serpens contage vulgus.*
 Claud. 2. Eutrop.
*Tunc decuit sentire nefas, tunc ire recentis
 Deter sum maculas: veteri post obruta morbo
 Corpora, Pœonias ne quidquam adueneris herbas,
 Vlcera possessis alpe iussu medullis
 Non leuare mane ferro sanantur. Et igni,
 Ne nascat frustra mox eruptura cicatrix.
 Ad visum penetrans flamma, quo funditur humor
 Desinat, Et sacus corrupto sanguine venis
 Arescat fons ille mali truncantur Et artus,
 Vt licent reliquis secum vivere membris.*
 Ouid. 1. Met.
*Cum tibi prius ventanda, sed immedicabile vulnus
 Euse recidendum est, ne pars sinceræ trahatur.*
 Ouid. Pon. 2.
*Vulneris id genus est, quod sanabile non sit,
 Non hoc tractari tutius esse puto.*
 Idem 3. Pont. 1.
*Curando fieri quadam maiora videmus
 Vulnera, quæ melius non terigisse, fuit.*

PHILOSOPHICÆ SENTENTIÆ.

De vulneribus acceptis. Dial. lxxvii.

Francisc. Petrarch.

D. O. L.

vulneribus crucior grauisissimis. R. O si anima tuæ vulnus aspi-
 rit, tibi hæc leuia videantur, sed vos delicatissima corpora
 tales poenæ animas habentis. Altera vestri parte nihil. Altera
 mania parati, quodq; est functus, non sentire. D. Vulneribus
 afflictor. R. Hostis mucro loriceam penetrat, non animum.
 In vitro suis sese armis spoliæ inuolabilis ferro est. Disputa-

APHORISMATA.

Crates Nicodromus citharedus Crateris dictis lacessitus impe-
git illi pugnum in os, & sugillauit. At Crates fronti imposuit tabel-
lam, in qua scriptum erat: Nicodromus faciebat. Ita: cum liuore
suo obambulans, traduxit citharedum, festiniter alludens ad artifi-
cum morem, qui operibus suis inscribitur. Appelles aut Phidia sfa-
ciebat: Simile quiddam narratur de Diogene pulsator. Laert. lib. 6.
 66. 15

DDDDDD 4

Alexander